

Ідея єдності природи і душевного стану людини у «Весняних сонетах» Бориса Грінченка

Цикл Б. Грінченка «Весняні сонети» входить до збірки «Під хмарним небом», де чотирнадцять поезій, які змістовно становлять цикл. Наскрізна тема цих ліричних творів – пробудження природи, весняних почуттів у серцях людей, їх готовність трудитися і боротися задля здобуття щастя для всіх знедолених.

Весна іде, красу несе

Теорія літератури

Сонет – старовинна канонічна форма поетичного твору, що виникла в Італії XIII століття. Це 14-рядковий вірш, написаний п'ятистопним або шестистопним ямбом.

Композиція сонета: перша строфа **стверджує** певну думку, друга її **заперечує**, а тривірші **дають узагальнений висновок**. Суворі канони класичного сонета **забороняли вживати двічі одне і те саме повнозначне слово**. Стислість сонета, жорсткі обмеження й вимоги дисциплінують думку й уяву митця.

Сонетний цикл – це низка віршів, об'єднаних спільною ідеєю.

У своїх «Весняних сонетах» Борис Грінченко дотримується основних канонів сонета. У його поезіях – чотирнадцять рядків, написаних п’ятистопним ямбом. Що ж стосується композиції, автор її порушує. Письменник не виконує ще одну вимогу до сонету – **не повторювати повнозначних слів**. Але для веснянки як жанру характерні саме повтори типу «прийди, прийди», «принеси, принеси», завдання яких – закликати дію, про яку говориться. Так, у сонеті «Весна іде! В повітрі молодому» повторюються слова «весна іде».

Цикл «Весняні сонети» Б. Грінченка пронизаний ідеєю єдності природи і душевного стану людини.

Весна іде! Веснянки задзвеніли,
Лунає спів по луках і гаях –
Мов устають нові могутні сили
В людських серцях, придавлених серцях.
«Весна іде! В повітрі молодому»

Іди у гай! Там не самі вже квіти,
І не самі пташки тепер снують,
І не самі веселі й вільні діти
З квіток рясні вінки собі плетуть
—

Ні, там тепер зливаються з
устами

Уста палкі і, сплівшися руками,
Там пари йдуть серед рясних
кущів.

І я іду у нетрю у густую
І звідусіль гучноголосий чую
Природи спів, новий веселий
спів.

**«Весна прийшла! Гаї
зазеленіли».**

І все живе.
Дзвенять в повітрі
згуки,
Дзвенять гаї,
дзвенять степи і
луки,
І світ увесь,
здається, задзвенів.
Чого ще ждати?
Скоріш, мерщій у
поле,
Мерщій у степ! Я
вп'юсь тобою, воле,
Серед моїх
незміряних степів!
**«Скоріш! Скоріш!
Од сірого туману».**

У степу весна настає рано

Однак навіть зображуючи весняні пейзажі, радіючи оновленню і красі, які весна принесла, поет не забуває про простих людей, про їхні тривоги і жалі, про їхню біду, долю і горе.

В степу рвачкий на волі вітер віє,
По світу він гуляє, де схотів,
І бачить: скрізь недоля горе сіє,
І повен світ нещастів і жалів.
О, вітре мій! Тобі нема припини
І можеш ти до бога долинуть, –
Скажи, коли нам ждять тії хвилини,
Що доля всім дасть широко дихнуть?
Ти, може, чув?.. Терпіти вже несила,
І мука всім серця давно стомила,
І вже сили нема її знести –
Давно вже час!.. Вже серце
змагає...

«В степу рвачкий на волі вітер віє».

Як бачимо, у своїх «Весняних сонетах» Бориса Грінченко використовує такий прийом поетичної мови як паралелізм.

Паралелізм (від грец. *parallelos* – «що йде поруч» – один із прийомів поетичної мови, що полягає в зіставленні двох явищ шляхом паралельного їх зображення.

Психологічний паралелізм – це один зі стилістичних прийомів. Суть його полягає в тому, що сюжет твору будується на послідовному зіставленні мотивів, картин природи, відносин, ситуацій, вчинків. Зазвичай використовується в поетичних народних текстах.

У циклі Б. Грінченка картини природи й життя людей уподібнюються за допомогою паралелізму.

У поезіях циклу «Весняні сонети» Бориса Грінченка образ весни асоціюється з оновленням життя, з пробудженням нових сил, із надіями на краще:

Десь на селі далеко пісня ллється,
То голосніш, то затиха вона...
Із стін душних на волю серце рветься
Туди, де ніч панує запашна.
О, я піду, бо не піти несила,
Бо і мені ніч зорі засвітила,
Бо і мені сприя весна моя.
Скоріш туди! Як вільно дишуть груди,
Який простір обняв мене зусюди,
Як пахне скрізь і місяць як сія!
«Вже в далині високій сяють зорі».

І світ воскрес! І, працівник
великий,

Устав орач і плуг важкий
підняв.

Де був колись пустир
одвічно-дикий, –

Він борозну найпершу
проорав.

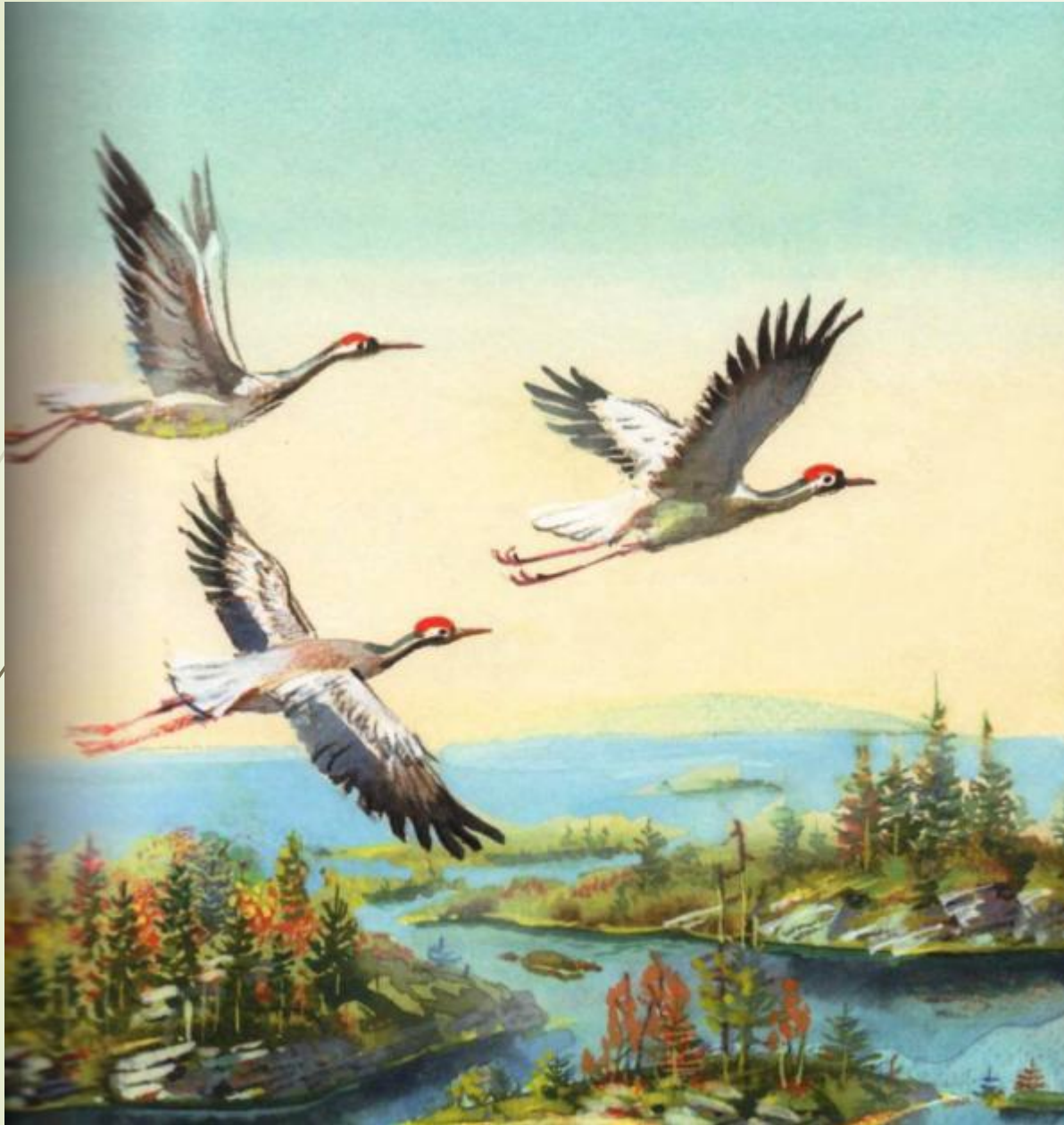
І цілини великі скиби чорні
Лягли в степу. Насіння
золоте

Впаде на їх, – на ниві
неозорній

Хліб дорогий, налившись,
зросте.

**«І світ воскрес! І,
працівник великий».**

«Весняні сонети» близькі до усної народної творчості. Як і у веснянках, ліричний герой сонета звертається до весни як до живої істоти: «О, весно, йди! Всі ждуть тебе, кохана».

Наші предки вірили, що весну із вирію на крилах приносять птахи. Цей мотив звучить і у Грінченка:

Весна іде! В повітрі молодому
Далекий крик мандрівних журавлів

Вже розітнувсь: ключем вони
додому

У рідний край летять з чужих
країв.

У веснянках зверталися до образу дерев: дуба, берези, верби, прадерева. Борис Грінченко в поезії використав образ вишні, якій довіряє свої інтимні таємниці, просить сховати його у хвилини щастя.

Особливу роль поет відводить образу сонця, Він його називає «богом світла і тепла», надає надзвичайних сил: «Воно зійшло і сльози розтопило».

Цикл «Весняні сонети» – свідчення щедрої поетичної обдарованості Бориса Грінченка. Читачів зворушують Грінченкові описи чарівної краси рідного краю, передане з сердечною теплотою пробудження природи.

